

imię i nazwisko: ..... klasa: .....

nazwa szkoły: .....

imię i nazwisko Twojego nauczyciela języka polskiego: .....

„ZŁOTA ŻABA” 2023/2024
etap I – 17 listopada 2023 roku
Konkurs w Dziedzinie Literatury i Języka Polskiego
Organizator: Fundacja Edukacji Społecznej EKOS

Ciesz się, że bierzesz udział w naszym konkursie. Przed Tobą zadania, na których rozwiązanie masz 90 minut. Zadania 5, 6 i 8 wykonaj na kartce papieru kancelaryjnego. U góry kartki napisz swoje imię i nazwisko, nazwę szkoły, imię i nazwisko nauczyciela języka polskiego. Czytaj uważnie polecenia, dbaj o precyzję i poprawność językową swoich wypowiedzi, przede wszystkim jednak myśl, myśl, myśl... **POWODZENIA!**

Twoja Żaba

1. (0-12) Do podanych nazw kolorów dopisz w każdej rubryce rzeczownik (możesz zmieniać ich formy gramatyczne) - tak, by powstał dwuwyrzowy frazeologizm.

BIAŁY	NIEBIESKI	CZARNY

2. (0-20) Przeczytaj tekst i zaznacz w tabeli odpowiednio: P, F lub NW.

Michel Piquemal, *Gra w szachy* (według tradycji azjatyckiej)

Wynalezienie gry w szachy datuje się na VI w. n.e. Podobno wychowawca hinduskiego księcia wymyślił ją jako parabolę. Chciał nauczyć młodego władcę, że wprawdzie król jest ważną figurą, ale bez wsparcia swoich poddanych jest niczym.

Księżciu wydało się to tak przebiegłe i tak cudowne, że natychmiast postanowił go wynagrodzić za ten nadzwyczajny wynalazek:

– Proś mnie, o co tylko chcesz – zaproponował – a ja ci to podaruję.

Wychowawca uznał propozycję księcia za tak zarozumiałą, że postanowił dać mu kolejną lekcję.

– Nie proszę cię o nic wielkiego – powiedział mu. – Widzisz tę szachownicę? Są na niej sześćdziesiąt cztery pola. Połóż po prostu jedno ziarenko ryżu na pierwszym polu, dwa na drugim, cztery na trzecim i tak dalej, podwajając za każdym razem liczbę ziaren.

Ta prośba wydała się księżciu bardzo skromna. Ale gdy powiedział o niej swoim matematykom, wyjaśnili mu, że żaden władca na świecie nie mógłby dać takiej ilości ryżu, bo byłoby to jakieś 18 446 744 073 709 551 615 ziaren. Nie starczyłoby nań zbiorów z całej Ziemi.

W owych czasach książęta mieli prawdziwe szczęście, że uczyli ich tak mądrzy i roztropni preceptorzy.

M. Piquemal, *Bajki filozoficzne. Jak żyć razem?* Tłumaczyli M. Braunstein i M. Krasicki. Warszawa 2012, str. 31.

Zdanie	Prawda	Fałsz	Nie wiadomo
Preceptor - (łac. <i>praeceptor</i> , od <i>praecipere</i> „uprzedzać; uczyć; radzić”) – znaczy to samo, co nauczyciel.			
Parabola ma ukryte przenośne znaczenie.			
Książę był posłusznym synem.			
W tekście ziarenko ryżu symbolizuje bogactwo.			
Książę nie żył w najbogatszym królestwie.			
Wychowawca był człowiekiem małostkowym.			
Matematycy utarli księżciu nosa.			
Książę był wyjątkowo pojętym uczniem.			
Bajkę podsumować można przysłowiem: <i>Do trzech razy sztuka</i> .			
Morałem z bajki jest przestroga przed podejmowaniem pochopnych decyzji.			

3. (0-14) Do poniższego fragmentu felietonu Jerzego Bralczyka wpisz brakujące wyrazy z ramki w odpowiednich formach gramatycznych. Uwaga – jeden wyraz należy wykorzystać dwa razy.

czynność, partykuła, czasownik, tryb, przymiotnik, spójnik, archaizm, pytanie, bezokolicznik, rzeczownik, wyraz, czas, zdanie

**Cholera by to wzięła
(przekleństwo)**

Właściwie to rodzaj marzenia, co z tego, że wyrażonego tak niegrzecznie, nieparlamentarnie. **1** ....., „by”, właściwa **2**..... warunkowemu, jak należałoby sądzić, pojawia się w różnych miejscach naszego mówienia. Lubi jakby niektóre **3**....., choćby „jak”, czy „choć”, wzmacnia i wzbogaca **4**....., jak w „czyżby?”, zawsze zresztą wymaga w **5**....., w którym się pojawia, **6**..... przeszłego. Można by mówić też o szczególnym jej zastosowaniu przy **7**..... Gdy wzdychamy „pojechać by gdzieś daleko” (...) „rzucić by to wszystko w diabły”, to w istocie marzymy. (...) Przy „cholery” nie dajemy **8**....., bo to nie o naszą, tylko jej **9**..... chodzi. To cholera ma brać, nie my. Ale marzenie jest podobne, tak wzdychamy czy wołamy, gdy jesteśmy czymś zdenerwowani. Tym właśnie, co tak ochoczo i beznadziejnie oferujemy cholery. (...) Kiedyś „cholera” to było słowo niezwykle częste w naszym życiu uczuciowym (...). Dziś ma coś z pocziwego **10**..... Gdy ktoś cholery, łatwo mu wybaczymy. Sam nie dostrzegam niestosowności, pisząc teraz o takiej cholery. Było to słowo samodzielne, nazywające jako przeklinający **11**..... (zwykle ludzi, zwanych też nie całą cholera, lecz jej kawałami), dawało początek innym **12**.....: cholernemu **13**....., cholernie przysłówkowo choleryjącemu **14** ..... i cholera wie czemu. To ci cholera.

Opracowano na podstawie *Cholera by to wzięła*, [w:] Jerzy Bralczyk, *500 zdań polskich*, Agora 2015, str. 59.

4. (0-16) Jakich zwierząt brakuje w podanych cytatach? Uzupełnij je, pamiętając o poprawności gramatycznej zdań.

- a) Wśród serdecznych przyjaciół ..... d) — Ja rozwiązuję wszystkie te zagadki — powiedział ..... zjadły. (I. Krasicki, *Przyjaciele*) ..... (A. de Saint-Exupéry, *Mały Książę*)
- b) Powiedział mi - rzekł Mieszek - przysłowie ..... e) Nagle ozwał się przeraźliwy głos mosiężnych trąb, a na Że prawdziwych przyjaciół poznajemy w biedzie. ów znak otworzyła się krata naprzeciw cesarskiego podium i na arenę wypadł wśród wrzasków bestiariów potworny (A. Mickiewicz, *Przyjaciele*)
- c) Natenczas Wojski chwycił na taśmie przypięty ..... germański, niosący na głowie nagie Swój róg ....., długi, cętkowany, kręty ciało kobiece. (H. Sienkiewicz, *Quo vadis*)
- Jak wąż ....., oburącz do ust go przycisnął, f) ..... przeczytał ogłoszenie: „Potrzebujemy Wzdął policzki jak banię, w oczach krwią zabłysnął. zwierząt - Cyrk”. - Zgłoszę się - powiedział, składając gazetę. (A. Mickiewicz, *Pan Tadeusz*) (S. Mrozek, *Artysta*)

5. (0-5) Odszukaj i zapisz ukryte w tekście (na granicy lub wewnątrz wyrazów) nazwy pięciu gatunków lirycznych.

Moda zmienia się z biegiem czasu. Fason etoli, popularny dwadzieścia lat temu, dziś nie zwraca już niczyjej uwagi. Na trening też ubieramy się inaczej niż kiedyś. Błahy, mniemać by można, problem, ale przecież każdy chce wyglądać elegancko. Przepraszam: elegancko.

6. (0-14) Przepisz wyrazy, grupując je bliskoznacznymi trójkami.

złudny	ekscentryczny	iluzoryczny	kunsztowny	jednolity	niedojrzały	ekstrawagancki
despotyczny	infantylny	nieustępliwy	odrzucający	zdzieciniały	finezyjny	odstręcający
homogeniczny	nietuzinkowy	pozorny	apodyktyczny	monolityczny	misterny	obmierzły

7. (0-5) Wpisz w odpowiednie miejsca brakujące samogłoski w wyrazach, których definicje znajdziesz poniżej.

- a) ziemia przeznaczona pod zasiew
 b) podmokła łąka
 c) łodyga, nać kartofla
 d) przednia, czasem tylna, część siodła, wygięta do góry
 e) głowa zwierzęcia

ł		N
ł		G
ł		T
ł		K
ł		B

8. (0-8) Przepisz tekst Stanisława Barańczaka, wstawiając w wykropkowane miejsca „rz” lub „ż”, w razie potrzeby zastosuj wielką literę.

Zadanie pochodzi z książki *Lekcje twórczego myślenia ze Złotą Żabą*, Poznań 2018, str. 106.

Notoryczny ateista z Łom....y
 Prowokował ludność, chodząc w kom....y.
 ”Wiem, ...e ....ym, ...e ....mudż g....mią:
 „Zem....esz w mam....e!”

Jąt....ył tam....e: ”Lecz có....? Z zimna mam....e
 Dr....eć, gdy m....awka łom....ańska
 Mnie om....y?”

9. (0-6) Rozwiąż zagadkę.

Miesiąc, w którym się urodziłem, ma więcej dni niż czwarty miesiąc w roku. Ma mniej liter niż miesiąc ósmy, ale więcej liter niż miesiąc piąty. Jego nazwa nie kończy się na spółgłoskę -ń. Nie sąsiaduje w kalendarzu z miesiącem o takiej samej liczbie dni. Czy już wiesz, jaki to miesiąc? .....